

Protokoll for elektronisk saksbehandling i sak 36/22

Uttalelse - Havbruksfondet hjem til kysten!

Medlemskommunene i Vest-Finnmark Rådet mottok e-post med forslag til felles uttalelse med blant andre Troms og Finnmark fylkeskommune den 5. september 2022, med frist for avstemming 7. september 2022. Saken ble også orientert om på rådsmøte 29.-30. august 2022.

Ved fristens utløp hadde 6 av 7 medlemskommuner tiltrådt forslaget til uttalelse, og uttalelsen anses vedtatt. Porsanger kommune kunne ikke støtte uttalelsen, og begrunnelsen for dette er vedlagt som protokolltilførsel på slutten av denne protokollen.

Vest-Finnmark Rådets har den 7. september 2022, i sak 36/22, vedtatt følgende uttalelse vedrørende endring i fordelingen av Havbruksfondet:

Uttalelse – Havbruksfondet hjem til kysten!

«Det vakte stor oppsikt langs kysten når forrige regjering i 2020 valgte å frata kystkommunene en stor andel av deres tidligere bestemte andel av Havbruksfondet. Havbruksfondet ble opprettet i 2015 for å kompensere kommunene for oppdrettsnæringens bruk av allmenningen i sjø, områder som kommunene legger mye arbeid i å planlegge og tilrettelegge for næringens eksistens og videre utvikling.

Frem til år 2020 fikk kommunene og fylkene henholdsvis 70 % og 10 % av innbetalingene fra næringen – og staten fikk de gjenstående 20 %. Vedtaket i 2020 innebar at staten tredoblet sin andel fra 20 % til 60 %, og kommunene og fylkenes andel ble halvert fra 80 % til 40 %. Den nyinnførte produksjonsavgiften skal riktignok tilfalle kommunal sektor i sin helhet, men beløpet her utgjør bare 5-10 % av det næringen betaler for vekst, noe som i liten grad kompenserer for de tapte andelene av Havbruksfondet.

Troms og Finnmark fylkeskommune har tidligere beregnet tapet som 2020-endringen utgjorde for kommunal sektor til å være i størrelsesorden 3,8 milliarder kroner, basert på 2020-tallene. Foreløpige beregninger for 2022 viser at tapet kan øke til over 4 milliarder kroner for de kommende to år, selv med nye inntekter fra produksjonsavgiften, dersom fordelingsnøkkelene ikke blir korrigert.

Det var derfor svært gledelig da den nye regjeringen la inn sin Hurdals-plattform at tapet skulle kompenseres ved å; «Gjennomgå fordelingen av midlene fra Havbruksfondet, og øke kommunenes andel av inntektene fra fondet.»

Endringen i 2020 vakte stor harme i kommunene, og skapte et stort engasjement langs hele kysten med over 1000 medieoppslag. Gleden var derfor stor når den nye regjeringen var så klar på sin ambisjon om å øke kommunenes inntekter fra fondet.

Det er nå et stort press på kystkommunene for å få finansiert nye tiltak for næringen, både i forhold til generell næringsutvikling og for å intensivere tilretteleggingen for videre bærekraftig vekst i næringen. Med ambisjon om en sterk økning i sjømateksporten og i kystnæringene, øker kravene både til grundige og avklarende planprosesser og øvrig tilrettelegging i kystsamfunnene. Dette for å skape bedre forutsetninger for vekst, og sikre at veksten er finner sted på bærekraftig måte. Dette krever selvsagt både finansiering og velvilje fra kystsamfunnene.

Det er derfor et samstemt krav fra både kommunalt og regionalt nivå at regjeringen leverer på sine lovnader, og at den urettferdige avkortningen av kommunal sektors andel av Havbruksfondet korrigeres allerede ved årets utbetaling fra Havbruksfondet og i Statsbudsjettet 2023!»

Protokolltilførsel fra Porsanger kommune v/ordfører Aina Borch:

Porsanger kommune kan ikke slutte seg til forslaget i Vest-Finnmark Rådet om at en større andel av Havbruksfondet skal komme vertskommunene til gode. At enkeltkommuner skal tilføres en større andel, vil etter vårt syn medføre en skjevhet mellom inntektene i kommuner og fylker, som ikke vil ivareta prinsippet om likeverd. Porsanger kommune slutter seg til inntektssystemutvalgets forslag om å utjevne inntekter fra blant annet Havbruksfond, og vil be om at det følges opp av regjeringen. Vi er ikke uenig i at deler av midlene skal komme vertskommunene til gode, men vi mener at Havbruksfondets midler fortsatt skal komme alle som er en del av infrastrukturen til gode. Skal en omfordele ytterligere av midlene vil det også være på sin plass å vurdere for eksempel øremerking av midler til å bevare villaks og infrastrukturtiltak.

Begrunnelse:

1. Porsangerfjorden er en nasjonal laksefjord, med flere store lakseførende vassdrag, som påvirkes av havbruksaktiviteten i omkringliggende kommuner. Fjorden er i tillegg en terskelfjord, noe som gjør fjordøkologien mer sårbar for ytre påvirkning. Begrensningene medfører at Porsanger kommunes andel av fjorden i stor grad er uegnet for havbruk, og dermed gis det heller ikke rom for å tildele en kommune som vår midler fra Havbruksfondet.
2. En høy andel av transport fra omkringliggende kommuner passerer på våre fylkes-, riks-, og europaveier, noe som gir slitasje og behov for vedlikehold som må gjøres i fellesskapets regi.
3. 70% av arealene i Porsanger er vernet eller båndlagt til statlige formål, uten at det kompenseres for. Dersom prinsippene som legges til grunn om at en større andel av havbruksfondet skal tilbakeføres til vertskommuner, må en også se på modeller for å kompensere kommuner som stiller store arealer til disposisjon til statlige og/eller andre formål.